

Ventignac, són suspectes de ser-ne metaplasmes). En el fons tot això ve de la família del cèltic *UINDOS* 'blanc, clar', immensa en toponímia antiga a l'Europa occidental; en alguna part es presenta amb -ND-: VINDONISSA, VINDELICOS i Skok (§ 615) hi afegeix uns 5 oc. *Vendac*, *Vendan*. Però sovint -ND- hi apareix canviant en -NT-: sembla que ja certs parlars cèltics ho feien (recordem el *ARPENTUM*, fr. *arpent*, -*entier*), al costat de *AREPENDIS* / -ENNIS (cf. port. *alpende*: *DECH* I, 210 n. 7); és clar que hi ajudà fortament la conta- 10 minació de *VENTUS* i la seva família llatina i romànica. És ben cert que el tipus *Ventenac* seria un VINDINACO- del cèltic normal; el famós llemosí *Ventadorn*, resultarà també de VINTOTORNO-, per VINDO- (veg. la nota a l'art. *Alentorn*).

Ara bé els noms occitans que ens preocupen, i que suposen unes bases rebeques a tota etimologia romànica per llur terminació, s'explicarien bé a base d'unes terminacions -ON-, -ONO- o bé -ONON- de visible fesomia cèltica; ben subjecta, però, a dissimi- 20 lació en -OLONO- i -ODJONO-: d'aquí els *Bentayou*, *Ventayon* etc. de l'epígraf (b); mentre que els de l'epígraf (c) vindrien de -ONONO- dissimilat en -OLONO- i -alon (*Bentalon*, *Ventolon*, *Ventalon*).

Renunciem, doncs, a les aparences llatines, també 25 per al nostre *Ventalló* i els *Bentaillou* del Coserans: aquests i el nostre resultaran també d'una altra dissim^o: VINTONIONO- > *Ventalion*- 'terra blanca, clara', com ho és la d'aqueixes terres baixes empordaneses.

Els celtismes toponímics no són rars en aquesta 30 part de Cat.: *Creixell*, *Darnius*, *Montbrió*, *Àlguema*, *Centenys*, *Pení*, *Alabre*, *Armenrodes* (amb tot el grup del Cap de Creus), *Camallera*, *Llèmena* etc.

Ja la major part de les mencions antigues del *Ven- 35 talló* català (totes les anteriors a 1300 i totes les dels occitans) corresponen a una base en -*all-* resultant per dissimilació de l'admesa base cèltica, i oposada a *Va* la i del suposat derivat de *VENTILIUS* (fins i tot les tardanes *Ventilion*e del S. XIV, ultra-llatinitzant per e, aquesta e pot venir de o per dissimilació).

Ventalló no té res a veure amb el nom *Les Venta- 40 lles* del Baix Ebre (arabisme disfressat, veg. art. *Tales*). *Les Ventallones*, pda. del terme de Viladamat (uns 10 k. al NE. de *Ventalló*: XXII, 150.29), deu ser simplement un derivat de *Ventalló* designant segu- 45 rament unes terres menades per gent del poble veí.

Ventallol, -*allols*, V. *Ventallola*

VENTALLOLA, (o VENTAJOLA, -*aiola*), VENTALLOL (-*allola*, -*ajol*)

I. *La Ventallola*, pda. munt. en el Conflent, te. de Glorianes (XXVI, 175.8).

II. VENTAJOLA, llogaret de Cerdanya, un parell de k. a l'O. de Puigcerdà, cases escampades, agre. al mun. de la vila.

PRON.: *bəntaʒəʎa*, a Puigcerdà (Casac. 1920); id. 5 ib. 1935 (VIII, 42-45).

MENC. ANT. 958. «eccl. *Ventaiola* in comit. Sardiensiense» (*Cat. Car.* II, 97.17); 964. «domum Sti. Petri de *Albi* ['Alp'] et de *Ventaiola* --- *Equiles* --- *Sachane* --- *Anivola* ---» (*Dipl. Cat. Vic.* 304, § 363); 968. *Ventegiola* (Abadal, *Eixalada*, p. 198). No figura en l'*Acta SdUrg.* de 839, però sí en el seu Capbreu vulgar c. al S. X: *Ventagola* (P^o 12, copiat: XXXVIII, 18.14); 985: carta de Joan XV per a Cuixà: «*Aragolizam* --- *Bulvir* --- parochiam Sti. Thomae 15 que est in *Ventegola* ---» (*MarcaH.* c. 935.40; Monsalv. XVIII, 59); 1011, butlla de Sergi IV: «--- que est in *Ventajola*» (ibid. 980.47); 1041: *Ventajola* (Mons., XVIII, 59); 1075: *Ventaiola* (Mons., XVIII, 61); 1172: *Ventalola* (*Cart. Tavèrnoles*); 1200: Sig. Guillelmi de *Ventalola* (*Cart. de Poblet*, p. 100); Ponsich (*Top.* 161) hi afegeix 1075, 1260, 1267: *Ventajola*; 1628: *Ventejola*; 1630: *Ventellola*.

III. *Ventayola*, nom d'una masada a l'Alt Berguedà, te. Poble de Lillet (SerraV., *Pinós Matpl.* III, 184, 178). De St. Jaume de Frontanyà (XXXVIII) tinc nota d'un lloc *La Batallola*, que no sé si n'és corrupció o lloc diferent.

Hi ha uns homònims occitans. A l'Arieja: *Ventai- 30 llole*, en el distr. de Pàmias, te. Leran. A l'Aude 4 localitats *La Ventaillole*, en els te. de Niort, Limós, Cepie i Ventenac (*Ventalola*, 1215).

Tractem juntament de la forma masculina corresponent, que òbviament és del mateix origen.

I. VENTAIJOL

Llogaret disseminat a l'alt Gironès agre. al mun. de Campmajor, 5 k. al N. de St. Miquel de Campmajor.

PRON.: *bəntaʒəʎ* (algú: -*əʎə*) a Mieres i a Banyoles.

MENC. ANT. 978: «in loco quem nuncupant *Ventealiolo*, in loco de *Turno* ---» (*Esp. Sagr.* XIV, 123); 979: *Ventailolo* (impr. *Ventaioolo*), test. del Comte de Besalú (Monsalv. I, 40); 1287: *Ventajol* (*BABL* IV, 514); 1359: *Ventayol* (*CoDoACA* XII, 95); 1362: par. Sti. Felicis de *Ventayolo* (*Llibre Verd*: Alsius, *Nom.* 116).

II. (i III, IV?) antics, al Vallès o Baix Llobregat prop 50 de Ripollet: 1147: «mansum de *Ventaiols*, sicut habemus propter S. Maria *Ripollenti*» (*Cart. St. Cugat* III, 154). Com que d'allí a St. Cugat Sesgarrigues hi ha uns 40 k., sembla ser lloc diferent; 1075: «eccl. Sti. Cucufatis de Garrigas --- *Ventaiols*, necne ipsas 55 comparatas ---» (*Cart. id.*, II, 346). I ignoro si es pot identificar amb l'un ni l'altre: *Ventagola*. 1143 (*Cart.*